

پهلوی‌ها با واگذاری آزارات ضربه تاریخی به ایران زدند

تخم لق زنگزور

علی ملکی

خبرنگار گروه شد روز

روز گذشته سالروز تبعید ننگین رضاشاه از ایران بود. ۲۵ شهریور ۱۳۲۰ رضاشاه پهلوی به کناره‌گیری از سلطنت وادار و سپس مجبور به ترک تهران و عزیمت به سوی اصفهان شد، پس از آن هم از طریق یزد و کرمان وارد بندرعباس شد و پنجمین روز از مه‌رمه‌ها با یک کشتی ایران را ترک کرد. سابقه عملکردی رضاخان اما به‌گونه‌ای بود که تبعات اقداماتش با خروج او پایان نیافته و حتی امروز هم گریبانگیر ایران شده است. توافقی که شاه پهلوی بر سر رسمیت بخشیدن حاکمیت ترکیه بر رشته‌کوه‌های آزارات داشت، باعث شده تا این کشور امروز راحت‌تر بتواند پروژه کریدور زنگزور را طراحی کند. این کریدور در ماه‌های اخیر از مهم‌ترین سوژه‌های حوزه روابط خارجی بوده و پرداخت مستمر به اخبار مربوط به آن باعث شده تا حتی مردم عادی نسبت به آن دغدغه پیدا کنند.

بخت ایران درسعدآباد

تاریخ همیشه محل بحث و اختلاف بوده و نمی‌شود داده‌های غیرمستند را مرجع قرار داد با این‌حال کنار هم قرار دادن مدارک و مستندات بسیاری از سؤالات تاریخی را پاسخ داده و حقیقت را روشن کرده است. یکی از همین موارد موضوع جدا شدن رشته‌کوه‌های آزارات در شمال غرب ایران است.

منابع تاریخی نشان می‌دهد این رشته‌کوه‌ها با توجه به موقعیت جغرافیایی خود قرارگرفتن در مجاورت مرزهای سه کشور ایران، ترکیه و ارمنستان، اهمیت ژئوپلیتیکی فراوانی برای ایران در منطقه داشته است. با این حال به نظر می‌آید که پادشاهان ایران در گذشته اهمیت چندانی برای این موضوع قائل نبوده‌اند چنانچه در عهدنامه‌های مختلفی شاهد بذل و بخشش خاک سرزمین به بیگانگان بوده‌ایم. یکی از آنها که مربوط به همین آزارات است در عهدنامه سعدآباد نوشته شد. در ۱۷ تیر ۱۳۱۶کاخ سعدآباد میزبان وزرای خارجه چهار کشور ایران، ترکیه، عراق و افغانستان برای امضای پیمان عدم تعرض بود. کشورهای حاضر طی پیمانی که به سعدآباد معروف شد توافق کردند در کلیه اختلافات بین المللی که به منافع آنها مربوط است با هم مشورت کنند و عملیات نظامی علیه یکدیگر نداشته باشند. این پیمان که رضاخان آن را در مشرق‌زمین بی سابقه خواند و مدد بزرگی به بقای صلح در جهان دانست از جهات مختلفی به ضرر ایران و به نفع سه کشور دیگر تمام شد؛ ترکیه قسمتی از ارتفاعات آزارات را که اهمیت زیادی برای ایران داشت، به دست آورد. بر این اساس در واقع بعد از این پیمان بود که ایران رشته‌کوه‌های استراتژیک آزارات را برای همیشه از دست داد.

مهم این است که ما با هم دوست باشیم

سرلشکر حسن ارفع، رئیس ستاد ارتش ایران در سال‌های ۱۳۲۳ تا ۱۳۲۴ در خاطرات خود که در کتاب تاریخ ۲۰ساله ایران به قلم حسین مکی آمده نوشته است: «به کاخ سلطنتی رفتم و به اتاق داخل شدم و گفتم عرایض دارم؛ چند دقیقه بعد شاهنشاه وارد شدند درحالی‌که من نقشه‌ها را روی میز پهن کرده بودم. همین که نقشه‌ها را دیدند فرمودند: «موضوع چیست؟» من شروع کردم به توضیح دادن که فلان تپه چنین است فلان منطقه چنان است، آنجا سخت مورد نیاز ماست و از این حرف‌ها… ولی پس از مدتی که با حرارت عرایضی کردم باکمال تعجب دیدم اعلی حضرت چیزی نمی‌فرمایند؛ وقتی سرم را بلند کردم دیدم شاه با حالت مخصوصی به من نگاه می‌کند. گویی به حرف‌هایم چندان توجهی ندارد و تنها چشم به چشم من دوخته است تا ببیند من چه می‌گویم. من سکوت کردم. فرمودند: معلوم است منظور مرا نفهمیدی… بگو ببینم این تپه اینجا از آن تپه که می‌گویی بلندتر نیست؟ عرض کردم: «بله قربان»… فرمودند: «آن را چرا نمی‌خواهی؟ این یکی چطور؟» عرض کردم «بله» فرمودند: «منظور این تپه و آن تپه نیست. منظور من

این است که دودستگی و جدایی که بین ایران و ترکیه از چندین صد سال وجود دارد و همیشه به زیان هر دو کشور و به سود دشمنان مشترک ما بوده است از میان برود. مهم نیست که این تپه از آن که باشد. آنچه مهم است این است که ما با هم دوست باشیم.» این‌گونه بود که شاه ایران بدون آنکه نگاهش به آینده باشد و ابعاد مهم یک اقدام استراتژیک را در نظر بگیرد به راحتی و حتی بدون گرفتن امتیاز برابر از مهم‌ترین بخش‌های سرزمین صرف نظر کرد.

زنگزور را گردن بگیرد

اثر این بذل و بخشش‌ها امروز دارد خود را نشان می‌دهد. «زنگزور» نام کریدوری است که ترکیه قصد دارد با همراهی آذربایجان آن را احداث کند. کریدوری که تأسیس آن احتمالاً دسترسی ایران به اروپا و روسیه از کانال ارمنستان را منقطع کرده و ایران را برای تردد در این مسیر وابسته به ترکیه و آذربایجان می‌کند. اتفاقی که اگر کوه‌های آزارات در دست ایران قرار داشت کاملاً برعکس می‌شد. از آنجایی‌که ترکیه در همین محدوده مرز محدودی با نخجوان دارد چنانچه این ارتفاعات در دست ایران قرار

داشت آنکارا اکنون برای دسترسی به نخجوان دو راه بیشتر نداشت. یا باید دعوی دیگری با ارمنستان ایجاد کرده و برای ساختن مسیر مشابه زنگزور نقش مستقیم در درگیری ایفا کند یا اینکه از مسیر ایران به آذربایجان و سپس به دریای خزر وصل شود. با توجه به مناقشات امنیتی که گزینه اول برای آنکارا دارد وابستگی به مسیر ایران احتمالاً گزینه محتمل‌تری برای آنها می‌بود. لذا اگر این ارتفاعات را از دست نمی‌دادیم اکنون به جای اینکه برای جلوگیری از وابستگی به ترکیه و روسیه در منطقه نقش ایفا کنیم و نگران تغییر مرزهای جغرافیایی سایر کشورها باشیم این ترکیه بود که باید برای استفاده از مسیر ایران حداکثر تلاشش را می‌کرد.

سلطنت‌طلبان همزمان با روسیه به خودشان هم انتقاد کنند

در چند روز اخیر یک اظهار نظر از ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه در مورد به رسمیت شناختن مسیر کریدوری زنگزور در محافل رسانه‌ای بازتاب پیدا کرده و بهانه خوبی برای تقویت پروژه سستیزی به ویژه از جانب سلطنت‌طلبان غربگرا فراهم کرده. واضح است که مواضع پوتین خلاف منافع ملی تعبیر می‌شود و در مواجهه با آن باید قاطعانه موضع گرفت. امری که توسط مقامات ایران نیز مورد اشاره قرار گرفت اما سلطنت‌طلبان که بدون توجه به مجموع تعاملات تهران و مسکو به دنبال تنگ کردن حلقه تحریم ایران بوده و با نگاهی خیروشرگرفته پروژه روس هراسی را پیش می‌برند باید توجه کنند که رضا پهلوی در ماجرای زنگزور نقش مخرب‌تری را به نسبت با هر سیاستمدار داخلی و خارجی دیگری ایفا کرده و لذا بیش از همه شایسته انتقادهای آنهاست. بنابراین بهتر است این دسته از افراد که پروژه روس هراسی را پیش می‌برند، به نقش ریشه‌ای خود هم در این پروژه اعتراف کنند.

کسانی که مرزهای ایران را باخته‌اند

منتقد مدافعان منافع ملی فرامرز می‌شوند

سلطنت‌طلبان که سابقه پیشینیان‌شان مملو از اقدامات ضد منافع ملی از جمله واگذاری مرزهای کشور آن هم در نقاط جغرافیایی استراتژیک است اکنون درحالی به منتقد رادیکال جمهوری اسلامی تبدیل شده‌اند که در تمام عمر ۴۶ ساله انقلاب علی‌رغم تهدیدهای نظامی و سیاسی نه‌تنها از مرزهای خود عدول نکرده بلکه برای دفاع از منافع ملی حتی بر جلوگیری از تغییر مرزهای جغرافیایی کشورهای همسایه نیز تأکید می‌کنند. همان مرزهایی که رضاخان به راحتی آنها را بخشید تا امروز مسیرهای کریدوری عبوری از ایران در معرض خطر نابودی قرار گیرد.

روز گذشته در جریان برگزاری دویست‌وشصت‌ونهمین جلسه شورای اسلامی شهر تهران، ماجرای گم شدن تعدادی تابلو از سوی یکی از اعضای شهر مطرح شد. آن‌گونه که ناصر امانی، عضو شورای شهر تهران در جلسه روز گذشته شورای شهر گفت ظاهراً تابلوهایی از موزه امام علی^ع و وابسته به سازمان فرهنگی و هنری شهرداری خارج شده است و هنوز سرنوشت این تابلوها مشخص نیست. هر چند یک اثر هنری، ارزش معنوی به مراتب بیشتری نسبت به ارزش مالی آن دارد اما به‌گفته امانی یکی از تابلوها ارزش مالی ۳ میلیارد تومانی دارد و با وجود نامه‌نگاری اعضای شورا به سازمان فرهنگی و هنری شهرداری تهران همچنان تاریخ بازگشت تابلوها به موزه امام علی(ع) روشن نیست.

عضو شورای شهر تهران: پیگیری‌های انجام‌شده برای بازگشت تابلوها بی‌نتیجه بود

ناصر امانی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درباره ماجرای پیش‌آمده تشریح کرد: «حدود دوماه پیش خبری به گوش برخی اعضای شورای شهر رسید. ظاهراً تعدادی تابلو از موزه امام علی(ع) وابسته به سازمان فرهنگی و هنری شهرداری امانت گرفته شده بود. این تابلوها به یک مجموعه فرهنگی خارج

از شهرداری تحویل داده شده بود تا در نمایشگاهی از این تابلوها استفاده کنند. پس از مدتی مسئولان موزه از سازمان فرهنگی و هنری شهرداری پیگیری می‌کنند که تابلوها به موزه بازگردد اما کسی پاسخی به پیگیری مسئولان موزه نمی‌دهد. همان دوماه پیش خبر به من رسید. ۱۰ مردادماه به رئیس سازمان فرهنگی و هنری شهرداری تهران نامه زدم و ماجرا را پیگیری کردم. در نامه این سوال را مطرح کردم که اگر تابلوها به امانت برده شده‌اند، چرا بازگردانده نمی‌شوند و چرا سؤالات و پیگیری‌های مسئولان موزه هم بی‌پاسخ است؟ درخواست کردم گزارشی از ماجرا به شورا ارائه شود.»

او ادامه داد: «از آنجا که به یکی از کمیسیون‌های شورا رونوشت داده بودم، یکی دیگر از اعضای شورا هم مطلع شده بود. از آن عضو شورا نیز که پیگیر شدم، باز به من گفت که سازمان فرهنگی و هنری شهرداری پاسخ روشنی به او ن داده است. از این رو ناچار شدم روز گذشته این ماجرا را به‌طور رسمی به شهردار تهران متذکر شوم تا تابلوها به موزه بازگردد.» علی‌رغم تماس «فرهیختگان» با مدیران سازمان فرهنگی و هنری شهرداری، ایشان پاسخ شفافی نسبت به ماجرا نداشتند و تنها امری که مطرح شد، این بود که قرار است متنی از سوی رئیس سازمان فرهنگی و هنری شهرداری در اختیار اعضای شورای شهر قرار گیرد و بعد هم مطلب ذکرشده، از سوی رسانه‌ها بازنشر داده شود. البته ناگفته نماند تا موقع نوشتن این گزارش، واکنش و پاسخی نسبت به

چرا میزان پرداخت وام ازدواج، آب رفته است؟!

طی ۶ ماه اول امسال، ۱۵۵ هزار نفر کمتر از سال قبل تسهیلات دریافت کرده‌اند!

با وجود این، بررسی‌ها نشان می‌دهد عملکرد شبکه بانکی در پرداخت تسهیلات ازدواج نسبت به مدت مشابه سال گذشته از نظر تعداد وام و اعتبار پرداخت شده، به صورت جدی افت کرده‌است. در این خصوص، بنابه داده‌های بانک مرکزی، با وجود اینکه تا تاریخ ۳۰ مردادماه سال پیش، به ۳۲۴ هزار و ۴۲۵ نفر بیش از ۶۶ همت پرداخت شده بود؛ امسال تا روز ۲۹ مردادماه به کمتر از ۱۹۶ هزار نفر حدود ۶۴ همت تسهیلات ازدواج پرداخت شده است. این یعنی نسبت به سال گذشته تا پایان مردادماه، ۱۲۹ هزار فقره وام ازدواج، کمتر وارز شده است. همچنین مقایسه عملکرد ۶ ماهه بانک‌ها نیز نشان می‌دهد از نظر تعداد و مبلغ پرداخت شده، امسال نسبت به شش ماهه اول سال گذشته، بانک‌ها ۱۵۵ هزار فقره کمتر تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج پرداخت کرده‌اند. در این زمینه، براساس گزارش بانک مرکزی تا تاریخ ۲۱ شهریور ۱۴۰۲، به ۳۸۵ هزار نفر بالغ بر ۷۸ همت پرداخت شده بود. در حالی‌که اکنون تا مورخه ۱۸ شهریور ۱۴۰۲، کمتر از ۲۳۰ هزار نفر حدود ۷۶ همت دریافت کرده‌اند.

زندگی جوانان، بازبچه

سیاست‌های انقباضی بانک مرکزی!

تازه اگر بخواهیم رقم تورم را از میزان تسهیلات پرداختی امسال کسر کنیم که عملکرد بانک‌ها فاجعه‌بارتر می‌شود. بنابراین همان‌طور که از آمارها مشخص است، به هر بهانه‌ای هم که شده رفته‌رفته اوضاع پرداخت تسهیلات ازدواج بدتر می‌شود. با این وجود، بعد از گلابه سازمان بازرسی از عملکرد بانک‌ها در پرداخت تسهیلات ازدواج، رئیس بانک مرکزی در اقدامی پیش‌دستانه طی

ماجرا پیش آمده برای تابلوها از سوی سازمان فرهنگی و هنری شهرداری در رسانه‌ها منتشر نشده است.

عضو شورای شهر: خواستار حضور شهردار در صحن شورا هستم

اما جلسه روز گذشته شورا حواشی دیگری داشت و آن‌ها اظهارات سویده نجفی در رابطه با طرح سوال از شهردار بود. وی در جریان جلسه روز گذشته شورای شهر تهران گفت: «در ماده ۸۳ قانون انتخاب شهرداران این‌گونه قید شده که چنانچه یک یا چند نفر از اعضای شورای شهر به عملکرد شهردار یا عملیات شهرداری اعتراض یا ایرادی داشته باشند، ابتدا توسط رئیس شورا موارد را به صورت روشن به شهردار تذکر خواهند داد. در صورت عدم رعایت مفاد مورد تذکر، موضوع به صورت سوالی مطرح می‌شود که در این صورت رئیس شورا سوال را کتبا به شهردار اطلاع خواهد داد و حداکثر ظرف ۱۰ روز پس از ابلاغ، شهردار موظف به حضور در جلسه عادی یا فوق‌العاده شورا و پاسخ به سوال است اما گویا طرح سوال ۱۱ شهریور مراتذکر نامیده‌اند، لذا من یک بار دیگر سوال را مطرح می‌کنم تا ایرادی که برخی به این موضوع دارند، رفع شود. من قطعاً به سوال اصرار دارم و خواستار حضور شهردار در صحن شورا برای پاسخ به این سوال هستم.» در آن سمت ماجرا علیرضا زاکانی، شهردار تهران در نشست خبری چند روز اخیرش به طرح سوال از او از سوی اعضای شورا و تحقیق و تفحص اشاره کرده

بود: «ما از هر چیزی که منجر به شفافیت شود استقبال می‌کنیم و در مورد سوالی که درخصوص مسکن مطرح شد از پاسخگویی استقبال می‌کنیم.»

طرح سوال از شهردار تهران

این باره موضوع قرارگاه مسکن است

ناصر امانی همچنین در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درباره شائبه‌های به وجود آمده برای طرح سوال از شهردار تهران گفت: «سال گذشته خانم سلیمانی سوالی را درباره توسعه حمل‌ونقل عمومی مطرح کرد. هیات‌رئیسه شورا تشخیص داد که به این دلیل که پیش از طرح سوال، عضو شورا به شهردار تذکر نداده؛ این سوال به جریان نیفتاد. پس از آن ماجرا، من درباره انتصابات شهرداری طرح سوال از شهردار تهران را در شورا مطرح کردم. با توجه به اینکه پیش از طرح سوال تذکر داده بودم آقای چمران سوال مرا به جریان انداخت و زاکانی نیز به صحن شورا آمد و به سوال پاسخ داد. سوالی نیز با تعدادی از اعضای شورا مطرح کرده بودیم که موضوعش پایانه جانابان و معلولان بود. این سوال با حضور زاکانی در صحن شورا پاسخ داده شد. حدود دو هفته پیش هم خانم نجفی سوالی درباره قرارگاه مسکن مطرح کرد که باز هم تشخیص رئیس شورا این بود که چون پیش از این تذکر داده نشده بود، تذکر تلقی می‌شود و به عنوان سوال در جریان قرار نمی‌گیرد.»ذهنیت روز گذشته خانم نجفی این موضوع را به عنوان سوال و نه تذکر مطرح کرد.»

است یا کوتاهی بانک‌ها؟ گفت: «مشکل در بانک‌هاست و باید حسابرسی دقیق در این حوزه انجام شود.»

منابع و اعتبار تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج مردمی است!

علاروبر این، بانک مرکزی طی سال‌های گذشته رقم حداقل ۲۰۰ همت مندرج در تبصره ۱۳ را حداکثر در نظر گرفته و با توجه به این سقف اعتباری، سهمیه بانک‌ها برای اعطای تسهیلات تکلیفی را ابلاغ می‌کند. موضوعی که برخلاف اهداف قانونگذار اعمال می‌شود و خود به مانعی جدی در روند پرداخت تسهیلات و بهانه‌جویی بانک‌ها بدل شده است. از این رو، در سه ماهه اول ۱۴۰۳ بسیاری از زوجین جوان پس از ثبت نام در سامانه تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج با این پیام مواجه می‌شدند که «درحال حاضر هیچ بانکی در استان انتخابی شما دارای اعتبار نمی‌باشد، دوباره تلاش کنید.» با توجه به مطالب مطرح شده، به‌نظر می‌رسد بانک‌ها بنیان‌گذار به این سادگی‌ها هم که شده مصوبات قانون بودجه سنوایی و قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت را اجرائی کنند. بنابراین انتظار می‌رود نهادهای نظارتی و نمایندگان محترم مجلس، ضمن حراست از حقوق شهروندان، موجبات حفظ کرامت جوانان و خانواده‌های ایرانی را فراهم کنند. لذا ابتدا باید سهمیه‌بندی ۱۲۴ همتی بانک مرکزی برای تسهیلات ازدواج ملغی شود. سپس با هرگونه تغییر ردیف بودجه و اعتبار تسهیلات ازدواج مخالفت جدی صورت پذیرد. زیرا اینکه از پول خود مردم (منابع قرض‌الحسنه پس‌انداز و جاری)، جهت حمایت و تشویق جوانان به ازدواج بهره‌برداری شود، هوشمندانه و پایدارتر از سایر منابع مالی است.

فرهیختگان

روز

دوشنبه ۲۶ شهریور ۱۴۰۳

شماره ۴۲۲۹

FARHIKHTEGANDAILY.COM

FARHIKHTEGANONLINE